

Cătră frații alegători din cercul Șiria.

Ziua de Joi va rămâne zi istorică pentru cercul nostru și va umple cea mai frumoasă pagină din istoria luptelor noastre naționale. Invingerea noastră a fost glorioasă și precum chiar contrarii au recunoscut: curată și impunătoare.

Fiecare dintre voi V-ați împlinit datoria cu sfințenie și a-ți stat zecii de ciasuri nemâncăți și nebăuți în rînduri strănse pe lângă steagul nostru. Un oficer al armatei noastre, cu admirațiune a zis, că popor disciplinat și de ordine ca voi, n'a mai văzut la alegeri și a spus, că e fericit că v'a cunoscut.

Abia reîntors din mijlocul vostru de pe câmpul de onoare, mă simt slab în cuvinte de a Vă mulțumi pentru toate vitezile voastre înălțătoare. S'aveți dar mulțumirea, cumcă drept fit bravi al unui neam cu mare viitor în patria aceasta, V-ați împlinit datoria.

Distinsul nostru președinte dl. Dr. Iacob Hotoran mi-a spus ca noi: cercul Șiria trebuie să dovedim, că însuși voi alegătorii știți aduce jertfe mari și laudă vouă tuturor, cu fală și mândrie pot spune, că nici la acele spese n'ați reflectat, cari după lege vi-se competeau.

Stăm înaintea unor lupte și evenimente mari, focul sacru al iubirei de neam nici un moment să nu se stingă în sufletele voastre, pentru-că nu știm când veți fi din nou chemați. Invingerea noastră a fost salutată din partea noastră cătră cel Puternic, iubiți-vă deci biserica, pentru-că cu ajutorul ei am învins.

Emoționat și extasiat de bucurie vă mulțămesc fraților ostași viteji și doresc, ca bunul Dumnezeu să vă trăiască în frunte cu energicul nostru președinte Dr. Ioan Hotoran și împreună cu tot statul major compus din fruntașii cercului nostru! — Primiți o călduroasă stringere de mână dela alesul vostru.

Arad, la 28 Ianuarie 1905 n.

Dr. Stefan C. Pop.

Alegerea dela Chișineu.

— Corespondență particulară. —

Chișineu, 27 Ianuarie.

Ni-a saltat inima de bucurie când am primit ieri după amiază știrile bune despre purtarea harnicilor noștri frați din cercurile Șiria și Boroș-Ineu. Nu mai puțin mândri eram însă privind cât de bărbătește se poartă Românii din cercul Chișineului. Pe vremea asta grozavă, iarnă cu frig și viscol, venit-au din sate îndepărtate (*Talpoșul* de pildă este 4 ore depărtare d'acii!) 786 alegători Români să-și dea votul pentru candidatul național Ioan Russu Șirianu. Și au venit numai din curată și sfântă însuflețire națională, căci partidul nostru n'a ademenit cu bani, cu mâncare și cu beutura, până-ce partidele ungurești au cheltuit *zeci de mii*.

Ear isbânda noastră asta este: am isbutit să îndreptăm poporul, să-l facem a înțelege, că dreptul de vot este nu pentru a-l vinde pe bani, ci pentru a-l folosi înspre fală și binele neamului românesc. Poporul ni-a înțeles și ascultat, și dacă au fost și Români cari și-au dat votul pentru Csukay, numai Dumnezeu știe sîla ce li-s'a făcut: noi însă am văzut rușinea ce i-a cuprins mergând în coada notarilor duși de poruncă și ei, și avem toată nădejdea că la a doua alegere nu se va găsi Român de treabă (ci numai prăpădiții!) care să mai voteze împotriva *sângelui* său.

Alegerea s'a petrecut de altfel în toată rînduiala. Bărbați de încredere al partidului nostru au fost la comisia I. de votare Dr. G. Popovici, avocat în Chișineu, ear la a II. comisie M. Patoka, președintele clubului reședința al comitatului.

Votarea s'a făcut după cum urmează:

I. Comisiune.

1. Chișineu, 2. Zarand, 3. Sz. Liget, 4. Cintetu, 5. Sintea, 6. Chereluș, 7. B. Zerind, 8. N. Zerind, 9. F.-Gyarmat, 10. Agya, 11. Nădab.

II. Comisiune.

1. G. Varsând, 2. Pil, 3. Soc Erdeis, 5. Mișca, 6. Sinitea, 7.

8. Talpoș, 9. Vădas, 10. Simonyifa
Comunele românești cele mai votat deci la comisia unde bărbați de încredere era M. Veliciu. Pres alegere a fost tinărul avocat aradan *Litz Lajos*, care a condus treburile ceperu, dibacie și spre mulțumirea

De asemenea s'a purtat bine nelul comandant al escadronului și infanterie; se stăruise pe lângă el cordon și să ia măsuri ce ni-ar fi spre scădere. El însă văzând că se poartă în pace, n'a ascultat de stăpânirii, ci soldații au stat d'oparte ziua nu s'au amestecat în nimic.

Cât despre purtarea bravă a și despre amănuntele zilei de vom descrie pentru numărul viitor bătă, să le poată citi toți țărani.

DEMISIA LUI TISZA

— Știre telefonică. —

Budapesta, 28

Aseară contele Tisza a comunicat că își va demisiona să aștepte nici convocarea nouă de oare-ce și până acum este în alegeri a rămas înfrânt.

Dună știrile primite, până sunt aleși în 361 cercuri:

gubernamentali

kossuthiști

banfiști

clericali

disidenți

fără partid

naționaliști

Se crede că Tisza va recomanda M. Sale de prim-ministru pe Gyula, Csáky Albin, Széll ori Ministrul Hieronymi a aici, față de Vázsonyi, care a majoritate de 222 voturi.

În fața ei, Corsica sălbatică a rămas ca în primele sale zile. Omul trăește aici în casa lui rudimentară nepăsător la tot ce nu e în legătură cu existența sa cu certurile sale de familie.

Și a rămas cu defectele și calitățile raseilor necivilizate: violent, pizmaș, săngeros, inconștient, dar și ospitalier, generos, devotat, naiv, deschizând casa lui drumeților, dându-și prietenia sa sinceră pentru cea mai mică probă de simpatie.

Deci, de-o lună, rătăceam prin această insulă superbă, având senzația că eram la capătul lumii. Nici un han, nici o cărucie nici măcar drumuri. Trebuie să treci prin cărarușele pe care umbra cătării ca să ajungi la cătunele care par agățate de coastele munților, care predomină prăpăstiile întortochiate de unde se aude ridicându-se în aer un șgomot continuu, vocea surdă și profundă a torentului.

Orî cine vine, bate la ușa colibelor. Cere un adăpost pentru noapte și ceva de mâncare până a doua zi. Mănâncă la modesta lor masă și se culcă sub săraciosul adăpost, ear a doua zi dimineata mulțumești strângând mâna pe care gazda și-o întinde și care te conduce până la bariera satului.

Astfel într-o seară după zece ore de mers ajunsei în fața unei mici colibe singuratică, în jurul unei vâlcele înguste care se prelungea până la mare pe o distanță de un kilometru.

Cele două pante drepte ale muntelui, acoperite cu stușuri și cu stânci rostogolite și cu pomi mari încătușau ca două ziduri întunecoase această râpă cu aspectul posomorît.

În jurul colibeii, câte-va vite de vie, o mică grădină și mai departe câți-va castani bătrâni, în fine tot ce trebuie unui om să trăiască, o adevărată avere pentru această țară săracă.

Femeia, care îmi eși înaintea, era bătrână, cu un aer sever și curată prin excepție. Bărbatul, care sta pe un scaun de paie, se sculă ca să mă salute, apoi se așeză la loc fără a spune un cuvânt. Tovarășa lui îmi zise:

— Ertăți-l, vă rog, căci e surd, are optzeci și doi de ani.

Dânsa vorbea franceza din Franța ceea ce m'a surprins. Și am întrebat-o:

— Nu sunteți din Corsica.

Dânsa răspunse:

— Nu, suntem de pe continent, dar iată cincizeci de ani de când trăim aici.

O senzație de frică și de groază mă cuprinse la ideia celor cincizeci de ani petrecuți în această gaură întunecoasă așa de depărtată de orașele unde trăiseră oamenii.

Veni și un bătrân păstor și ne-am așezat la masă pentru a mânca unicul fel de mâncare care compunea prânzul, o supă deasă în care a fiert la un loc cartofi, slănină și varză.

După ce micul prânz fu terminat, m'am pus jos în fața ușei, cu inima tristă din cauza posomorîtului peisagiu, cuprins de această disperare care o simte uneori călătorii în unele locuri triste, seara sau în locuri pustii. Și pare că totul e gata să se sfirșească: pământul și omenirea. Căci pătrunzi prea brusc sinistra mizerie a existenței, izolarea de tot ce viețuește în jurul tău, neantul și neagra singurătate su-

fletului, legănat și înșelat de iluzii moarte.

Bătrâna femeie veni lângă mine rată de acea curiozitate care se găsește în sufletele celor mai resemnați.

— Care va să zică dumneavoastră din Franța?

— Da, călătoresc ca să mă distrez.

— Sunteți poate din Paris.

— Nu, eu sunt din Nancy.

Mi-se pare că o emoțiune extenuantă o cuprinse. Cum însă am observat să țit aceasta, nu mai știu.

— Sunteți din Nancy?

Bărbatul apără în pragul ușei cum sunt toți surzii.

— Nu face nimic, el n'are urechi.

— Apoi după câte-va secunde:

— Atunci trebuie să cunoașteți lumea din Nancy?

— De sigur, aproape pe toți.

— Familia de Saint-Alloise?

— Da foarte bine, erau prietenii mei.

— Cum vă numiți d-voastră?

I-am spus numele meu. Din fix, apoi continuă:

— Da, da, mi-aduc aminte familia Bismarc, ce s'a făcut?

— Au murit toți!

— Ah! dar familia Sigmond, o?

— Da, cel din urmă e general.

Atunci tremurînd de emoțiune de nu știu ce sentiment confuz păturu, de nu știu ce trebuință a mar-

Revoluția din Rusia.

Informațiunile mai noi despre starea lucrurilor în Rusia sunt următoarele:

Petersburg, 25 Ian.

Conform informațiilor oficiale deja de Sâmbătă poliția n'a fost de loc în serviciu, dețineri de asemenea nu s'au făcut, dar erii deja s'au făcut o mulțime de dețineri. Poliția a arestat cu deosebire mulți адвоcați și ziaristi.

Eri a început înmormântarea victimilor. Cociugurile le duc la cimiter în cea mai mare taină. Miliția stă gata să împedecă orice aglomerație. Spitalele sunt încunjurate de sute oameni cari doresc să afle ceva despre răniți, nici unul însă nu poate să intre în spital.

Baia de sânge din Colpino.

Petersburg, 25 Ianuarie.

Intâmplările zilei trecute arată că baia de sânge care s'a petrecut Duminecă n'a luat de loc curagiul muncitorilor și în schimb și guvernul e hotărât a lua ori-ce măsuri pentru a îneca revoluția.

Ieri dimineata au plecat către Petersburg muncitorii fabricii de stat din Colpino, ca să prezente țarului în Carskoie-Selo, în persoană petiția lor. Calea până acolo 26 chm. Abia au mers 5 chm. s'au întâlnit față în față cu militarii cari cu o brutalitate nemai pomenită, au ucis pe muncitori. Încă chiar și cercurile politice numesc baie de sânge ciocnirea din Colpino.

Aceia ce s'a petrecut la poarta din Moscva nu se poate descrie. Numai în creierul muncitorilor hotărâți din Colpino s'a putut coace ideea că în buul vărsării de sânge de Duminecă trecută își duc în persoană petiția țarului, deși știau foarte bine că vor plăti aceasta cu viața, știau că puștile întregii garnizoane din Carskoie-Selo, va fi țintită asupra lor, dar totuși au avut încredere că vor vedea față în față pe țarul lor și-și vor putea plânge năcazul.

Detaliurile groaznicului măcel au rămas încă în taină, pentru-că miliția a închis calea dela Colpino până la Petersburg. Abia atâta

să știe că dimineata au plecat ca la 20—25.000 muncitori din Colpino. Au făcut cale de abia 5 chm. când i-a întâmpinat și le-a oprit drumul un regiment de infanterie și un escadron de artilerie. Oficerii le-a strigat muncitorilor să stea, acestia însă în șiruri îndesate și-au continuat drumul. Când au ajuns la distanță de 200 300 pași de trupe oficerii au comandat de mai multe-ori foc. Muncitorii s'au oprit în loc, șirurile li-s'a rărit. Cu grămada cădeau cei morți, răniți să văitau groaznic. Impușcăturile continuau mereu. Greviștii au luat-o la fugă în toate părțile militarii pușcau mereu după ei. Miliția a alungat până la Colpino oamenii și drumul lung de 5 chm. era acoperit de morți și de răniți.

Proclamarea revoluției.

Londra, 25. Ian.

Ziarului «Standard» i-se anunță din Petersburg: Preotul Gapon a adresat către militari o proclamație, care a fost împărțită în miș de esemplare. În această proclamație Gapon publică lupta sfântă și desleagă militarii de jurământul de fidelitate.

St. Petersburg 27 Ianuarie.

Castelul din Carscoe-Selo e înconjurat de un cordon compus din 15000 infanteriști și artileriști.

Sicriile victimelor de Duminecă le-au transportat în secret cu trenul și se vor înmormânta în prejurimea din capitală. Guvernul și autoritățile voesc în modul acesta să ascundă numărul morților.

Contra lucrătorilor din fabrica de arme din Kolpino au trimis din nou miliție.

Riga, 27 Ian. Maxim Gorki, care a fost arestat, azi va fi transportat la St. Petersburg. În urma ciocnirii de ieri în Riga au murit 42 de oameni și 50 au rămas răniți grav.

Moscova, 27 Ian. Revoluția începe să se estindă și în poporul de jos și e îndreptată mai ales în contra stratului societății cu stare mai bună. Capii mișcării pretind nimicirea fabricilor.

Lodz, 27 Ianuarie. Intre poliție și socialiști s'a întâmplat o ciocnire sângeroasă.

Au căzut mulți morți și mulți au fost răniți grav. În decurs de o săptămână au fost 35 de atentate cu dinamită.

Riew, 27 Ian. Aici domnește o agitație ne mai pomenită în cercul locuitorilor. Se svonește că în 29 l. c. se va proclama greva generală a lucrătorilor.

„Berliner Tagblatt“. La 25 Ianuarie înainte de miezul nopții 1000 de lucrători au cercat să strice rezervoriul cel mare al conductelor de ape dar au fost respinși lăsând 30 de morți și răniți. În zori toate intrările în partea centrală a orașului erau păzite de câte 5 rânduri de soldați. Piața înaintea palatului de iarnă era ocupată militarmente, în fața palatului era o brigadă de artilerie. Pe stradă circulau patrulile de călăreți pe la colțuri stăteau cazaci. Pretutindenii alise îndemnând pe cetățenii paucnici să stea pe acasă. Gările și barierele orașului erau de asemenea păzite de soldați. Pe la 11 și 15 au început a înainta spre palatul de iarnă 15—18.000 de lucrători, în fruntea cărora era popa Capon, într-o mână cu crucea și cu jalba către țar. Mulțimea cânta un cântec. Soldații n'au lăsat să treacă mulțimea, ei au tras salve, întâia în aer, alte trei în mulțime. Lucrătorii au pornit la fugă, popa Gapon a căzut rănit. Au rămas 300 de morți și 300 de răniți. Au fost uciși câți-va polițiști.

La poarta Moscovei a fost altă ciocnire sângeroasă cu 20.000 de muncitori ce veneau dela Kolpino. Au fost 1000 de morți și 300 de răniți. Tot așa s'a întâmplat și cu alte convoiuri de lucrători. La 1 d. a. se vedea că lucrătorii nu vor putea pătrunde în partea din mijloc a orașului.

Înaintea palatului de iarnă a fost liniște până la 6 ceasuri seara. Vre-o 10.000 de muncitori se aflau însă în partea din mijloc a orașului, dar cazacii nu-i lăseau să se adune în grup.

Târziu după amiază au fost lupte în regulă în stradele cele mari ca Nevski, Prospect, Morskaia și Gorojevaia. La admiralitate s'au tras zece salve cu gloanți cari au omorât și rănit mulți inși. Ici și colo lucrătorii răspundeau aruncând bombe cu dinamită și băteau de moarte ofițerii ce le cădeau în mână. Au ucis și mai mulți cari făceau serviciu de un an, deci studenți etc.

Comanda trupelor o are marele principe Vladimir, în al cărui palat e statul major. Porunca era: nici o cruțare și să tragă în carne în ori-ce grămadă de manifestații.

Lumea se teme că începe revoluția. De trei zile nu apare nici un ziar.

Renta japoneză s'a urcat cu 1/4, la sută, la Londra, de oare-ce se crede că turburările din Rusia vor grăbi încheierea păcii.

spune tot, de a vorbi de acele lucruri pe care până acum le ținuse ascunse în fundul inimei sale și de aceea a căror evocare de nume îi mișca sufletul:

— Da! Henri de Sirmont, zise dânsa, îl cunosc foarte bine, e fratele meu.

Și ridicându-mi ochii asupra ei, zăpăcit de cele auzite, de-odată îmi reamintii tot trecutul ei.

Faptul produsese odinioară un mare scandal în nobleța din Lorena. O tânără fată, frumoasă și bogată, Suzana de Sirmont, fusese furată de un sergent de cavalerie din regimentul pe care îl comanda tatăl ei.

Dînsul era un băiat frumos, fiul unui țaran, căruia îi ședea bine uniforma cavaleriei, acest soldat seduse fata colonelului său. Ea l-a zărit, remarcat, l-a iubit probabil privind defilarea escadroanelor. Dar cum a putut să-l vadă, să-i vorbească să se înțeleagă? Cum a îndrăznit dînsa să-i spună că îl iubește? Acest lucru nu s'a știut niciodată.

Nu s'a bănuț nimic, nu s'a presimțit nimic. Într-o seară cum soldatul își terminase serviciul, fugi cu dînsa. Au fost căutați în toate părțile, dar nu li-s'a putut da de urmă. Nu s'a știut niciodată nimic, și toți o considera ca moartă.

Și eu o regăsiu astfel în această tristă vâlcea.

La rîndul meu îi zisei și eu:

— Da, îmi aduc aminte acum, d-ta ești d-șoara Suzanna.

Dînsa răspunse printr'un gest afirmativ din cap. Ochii i-se umpluse de lacrimi. Apoi

arătându-mi bătrânul care sta nemișcat în pragul colibei îmi zise:

— E dînsul.

Și am priceput că ea îl iubea încă, că-l vedea încă cu ochii ei seducători.

Am întrebat-o:

— Ați fost cel puțin fericită?

Dînsa îmi răspunse cu o voce emoționată, care părea că pornește dela inimă.

— O! Da! Foarte fericită! M'a făcut foarte fericită! Niciodată n'am regretat nimic.

Am contemplant-o cu un aer trist, surprins, fermecat de puterea amorului! Această fată bogată urmăse pe acest țaran. Da însăși deveni o țarancă. Și se mlădiă după viața asta fără farmec, fără lux, fără nici o duiosie nici într-o privință, obișnuindu-se cu obiceiurile simple.

Și îl iubea încă! Devenise o femeie de țară, cu bariș (testemel) pe cap, cu fustă de stambă pe dînsa, mâncând într-o strachină de lut pe o masă de lemn, o fiertură de cartofi, cu slănină și cu varză și culcându-se pe o saltea de pae, alături lângă el.

Ea nu se gândi-se niciodată la nimic decât la dînsul. Și nu regretase nici podoabele, nici rochiile, nici luxul, nici scaunele moi, nici parfumul cămășilor luxoase, nici saltele de puf în care se cufundă corpul spre odihnă. Ea nu avusese niciodată necesitate de ceva decât de dînsul era lângă ea, nu mai dorea nimic.

Ea părăsise de tînră și lumea și pe cei care o crescuseră și o iuberă.

Și venise singură numai cu dînsul în această ripă sălbatecă.

Iar dînsul făcuse pentru ea tot ce se poate

dori, tot ce se poate visa, tot ce se așteaptă neîncetat, tot ce se speră până la sfîrșit.

Și toată existența ei era plină de această fericire!

Nici n'ar fi putut fi mai fericită?

Și toată noaptea, auzind horcăitul bătrânului soldat pe patul său de alături de aceia care îl urmăse așa de departe; mă gândiu la această stranie și simplă aventură, la această fericire atât de puțin costisitoare!

Și am plecat la răsăritul soarelui, după ce am strâns mâna celor doi soți bătrâni.

* * *

Povestitorul tăcu. O femeie zise:

— Ori cum, dânsa avea un ideal foarte ușor de satisfăcut, necesități prea primitive, exigențe prea simple. Nu trebuie să fi fost de cât o proastă!

O alta zise cu o voce tragănată:

— Ce are a face, dacă a fost fericită!

Și colo în fundul orizontului, Corsica se perde în noapte, perzându-se încetul cu încetul în mare, ștergând ea însăși acea umbră mare apărută par'că într'adins ca să povestească ea însăși istoria celor doi sârmani amoroși pe cari îi adăpostea.

O CUGETARE PE ZI.

Viața e o călătorie... circulară. Bătrânind, se întoarce la gândurile din prima vîrstă.

*

Prietenii de casă sunt numiți așa, pentru că sunt mai lipiți de casă de cât de stăpânul de casă: seamănă mai mult cu pisicele decât cu câinii.

DIN ROMANIA.

Venitul căilor ferate. Iată venitul căilor ferate pe luna Decembrie 1904, comparativ cu veniturile pe aceeași dată a anului 1903:

Dela călători în luna Decembrie 1904 s'au încasat 1.253.539 lei față de 1.397.384 lei încasați în aceeași lună a anului 1903, deci cu un minus de 143.845 lei. Dela bagaje 31.027 lei, față de 35.588. Un minus de 4.561 lei. Dela mărfuri de mare înțeleală s'au încasat 123.840 lei față de 128.229 lei, cu un minus de 4.389. Dela mărfuri de mică înțeleală s'au încasat 3.121.199 lei în luna Decembrie 1903, față de 2.618.349 lei încasați în aceeași lună a anului curent, deci cu un minus de 502.850 lei. Totalul încasărilor pe acea lună a anului 1904 a fost de 4.026.755 lei, față de 4.682.300 lei încasați în aceeași lună a anului 1903, deci cu un minus de lei 655.545.

Dela 1 Aprilie și până la 31 Decembrie 1904 s'au încasat dela călători 14.453.648 lei, față de 15.172.249 lei încasați în aceeași epocă a anului 1903. Dela bagaje s'au încasat 491.797 lei, față de 496.765 lei, deci un minus de 4.968 lei. Dela mărfuri de mare înțeleală s'au încasat în acest interval 1.220.393 lei, față de 1.266.179 lei, deci cu un minus de 45.786 lei. Dela mărfuri de mică înțeleală s'au încasat 25.220.919 lei, față de 30.717.531 lei, deci cu un minus de 5.496.612 lei.

Totalul încasărilor dela 1 Aprilie până la 1 Decembrie 1904 au fost de 41.386.157 lei, față de lei 47.622.724 lei încasați în aceeași perioadă a anului 1903.

Cea mai mare încasare s'a făcut în anul 1904 în luna August 5.351.112 lei. Cea mai mare încasare a anului 1903 a fost în luna Septembrie cu 6.470.719 lei. Cea mai mare încasare a anului 1902 a fost în luna Iulie cu 9.985.818 lei.

Fostul ministru român Haret despre cestiunea macedo-română.

Ziarul francez «Le Temps» în numărul său din urmă publică o scrisoare pe care i-a trimis-o fostul ministru Haret cu privire la un interview, ce la avut un redactor al ziarului «Le Temps» cu ministrul Greciei Delyannis în cestiunea macedoneană.

În scrisoarea sa dl Haret zice între altele:

Dacă dl Delyannis ar fi luat cunoștință de raportul meu (adresat în 1901 către regele Carol ca ministru al instrucțiunii în cestiunea școalelor din Macedonia. Red.) în întregimea lui, ar fi putut vedea că reiese dintr'însul cu putere convingerea mea profundă, că jertfele pe care le facem pentru cauza fraților noștri din Macedonia, ar fi putut da rezultate mai sensibile dacă s'ar fi aplicat altfel.

Cât despre necesitatea și legitimitatea acestor sacrificii, nu e divergență de vederi printre compatrioții mei. Adversarii mei politici au putut să-mi impute că nu fac destul pentru cauza Românilor din Macedonia și eu la rândul meu, am putut obiecta că adversarii mei ar fi putut să facă mai bine de cum făceau, dar nici unul din noi n'a zis nici odată, că s'a făcut prea mult. Viociunea chiar a debaterilor noastre probează interesul capital pe care România îl pune în această cestiune.

Dl Delyannis mai afirmă, că în raportul meu aș fi vorbit de 124.000 Români din Macedonia. Și aici Escelența sa se înșală. Cifra pe care o citează, nu figurează nicăieri în raportul meu și nu figurează pentru cuvântul, că în ciuda statisticelor necomplete și interesate, care singurele există, sunt desulele elemente de apreciere după care să se poată afirma dimpreună cu celebrul om de stat și diplomat Rangabé, care reprezenta Grecia, în 1876 la congresul din Grecia, în 1878 la Congresul din Berlin, că numărul Kuțo-Vlachilor trecea acum 50 de ani peste 600.000 și avem temeiul să credem, că în prezent nu e departe de 1 milion. Suntem dar departe unul de altul în socoala noastră și este de înțeles că România își

va impune pe viitor sacrificii și mai mari de cât cele din trecut, ca să nu lase să dispară de pe harta naționalităților o grupă așa de însemnată de frați, care-i vorbește limba. Se poate și mai puțin explica înverșunarea pe care o pun Grecii dea împedeca pe Kuțovlachii de a se servi de limba lor, dacă e adevărat, precum dl Delyannis afirmă, că numărul lor nu trece peste 12.000.

Temerea de a nu abusa de ospitalitatea prețiosului d-voastre ziar mă oprește, dl director, d'a discuta și celelalte alegațiuni cuprinse în interviewul d-lui Delyannis. Nu mă pot însă opri d'a asigura pe Escelența Sa în ce privește rezultatele acțiunii noastre, foarte legitimă, ori ce s'ar zice. Ca să citez numai o cifră îi vom face cunoscut că numărul elevilor români, care acum doi ani erau numai de 3200, azi trece peste 5500. Pentru cine cunoaște procedurile de terorizare întreprinse de Grecii în contra Aromânilor pentru a depărta pe copiii lor din școlile românești, cifra aceasta spune mult, dar nădăjdum ca o să facem și mai mult decât atâta. Pentru aceasta nu vom avea nevoie să organizăm bande înarmate, nici de a gonii din bisericile clădite de ei cu banii lor, nici de a-i îndatora să se roage lui Dumnezeu într-o limbă pe care n'o pricep. Numai singura dragoste a Românilor pentru limba lor română, pe care n'au încetat de a vorbi de secole, va fi de ajuns.

Din Bistrița.

— Raport special* —

Pomul de Crăciun.

Ca și în alți ani, în presara de Crăciun s'a împărțit „pomul de Crăciun“ făcut pentru pruncii școlari săraci cari cercetează școala elementară română gr.-cath. din loc.

Inițiativa a luat-o și astă dată vrednicul comitet bisericesc — școlastic gr.-c. în frunte cu harnicii noștri preoți, care ajutat de neobositele domnișoare *Elenița Domide și Anuța Colceriu* precum și de harnicele coriste *Elena Cucu, Florica Dorofleiu, Ana Sângerzan, Susana Bilegan, Florica Mureșan, Susana Cristurean, Susana Lup și Maria Boariu*, au colectat frumoasa sumă de 226 cor. 64 fil.

Împărțirea darurilor s'a făcut în spațioasa biserică românească gr.-cat. în fața unui mare public românesc și străin. Ceremonia s'a început prin tropariul Nașterii, cântat de pruncii școlari sub conducerea învățătorului Iuliu Chitta. Apoi a urmat stințirea și celirea unor rugăciuni precum și binecuvântarea frumosului pom împodobit cu nenumărate stegulețe, ghirlande, zacharicale, jucării etc.

După aceia pruncii școlari sub conducerea învățătorului Teodor A. Bogdan, au cântat „Mărire intru cele înalte“, ear Rev. dn protopop a ținut o prea frumoasă vorbire ocazională, descriindu-le micilor școlari bunătatea de inimă a donatorilor, precum și ziua însemnată de Crăciun, când dulcele Isus ca prunc mic și nevinovat s'a născut în eslele vitelor. Totodată aduce mulțumită marimimșilor donatori precum și harnicelor colectante.

La aceasta înălțătoare vorbire a răspuns o copilă din clasa a doua, declamând următoarea poezie improvizată de învățătorul Bogdan:

Mulțumită către donatori.

A sosit iarna geroasă
Cu omătu-i argintiu
Ce pe vremea viforoasă
Scârție pe sub călchiu.
Cei bătrâni stau pângă vatră
Basmă din bătrâni spunând
Iar' copii cu grămada,
Merg la școală sgriburind.

La această festivitate, pe lângă părinții pruncilor au mai participat și o mulțime de străini, iar dintre notabilități mi-am notat pe Dr. Leon Scridon protonotar comitatens, Dr. Gavril Tripon

* Intăziat din cauza îmbulzeli de materie.

advocat și director de bancă, Dr. George Sima adv. și fișcal comitatens etc. etc.

Crăciunul.

În ziua primă și a doua s'a ținut serviciu divin cu mare pompă, servind ambii preoți, răspunsurile le-a dat corul bisericesc compus de aproape 100 membrii. La sfârșitul serviciului vin s'a ținut predică ocazională, după care corul a colindat de mai multe ori „O ce veste“.

Amintesc cu plăcere că corul acesta cântă o misă în 5 voci și că e bine instruit și puternic, ceea ce contribuie foarte mult la ridicarea simțului religios. Dovadă că și astădată spațioasa biserică o fost plină de români și chiar și de străini.

Petrecere populară.

A doua zi de Crăciun d. a. la 2 ore s'a început petrecerea populară aranjată de coriști, în salonul de sticlă „La bombardier“.

Petrecerea a reușit peste așteptare bine luând parte aproape întreagă populațiunea, țărâni meseriași și inteligenți.

A durat până în revărsatul zorilor.

Presara de Anul-Nou.

Ca și în alți ani, așa și acum, Români din loc au serbat „Presara de Anul-Nou“ prin o întrunire împreună cu concert și teatru de tinerimea română, în sala cea mare dela „Rezele Ungariei“. Cu toate, că aceasta obicinuită petrecere și în anii trecuți a succes foarte bine aceasta însă le-a întrecut pe toate.

Abia erau 8 ore și deja nu s'a mai aflat loc la mese și nici spațiu, așa că o parte din oaspeți s'au văzut siliți a ocupa mese în o sală vecină.

Aceasta participare, fără îndoială este a se atribui bune înțelegeri ce domnește între membrii elitei noastre, lucru care numai mândrie nu face și numai spre laudă le poate servi.

Programul concertului s'a început prin cântecul „De-aș avea“, de G. Șerban executat de corul tinerimei, condus cu multă pricepere și istețime de harnicul Emil Chiffa contabil la „Coroana“.

Cântarea a succes cât să poate de bine. Ostăneala a fost răsplătită prin neîncetate aplauze.

După aceea a urmat poezia „Mireasa“ de E. Sabo, declamată cu multă pricepere și duioșime de bine cunoscuta noastră declamatoare d-șoara *Elenița Domide*, fiica protopopului Domide, care și în anii trecuți a debutat atât de strălucit în „Prima rochie lungă“, „Mama Anghelușă“ și „Fusul“.

Amintesc cu plăcere că d-șoara Domide s'a prezentat pe bine în un frumos și pitoresc costum național.

Istețimea d-sale a fost răsplătită cu nenumărate aplauze.

D-șoara *Cornelia Monda* fiica protopopului Monda, ne-a înveselit inimile prin executarea la pian a bucății „Micul poutpouri român“ de la ob Mureșan. Introducându-se acest poutpouri cu o parte din excelentul „Resunet“ întreg publicul a acompaniat-o prin aplauzele ce părea a nu să mai sfirși.

D-șoara Monda a dat dovada de o bună pianistă.

După aceia a urmat punct. 4, cântând D-șoara *Petruța Petran* a) „Pe mare“ de Schubert; b) „Primăvara“ de Moruzzi și c) „Nerăbdare“ de Schuman, acompaniată la pian de tinerul student Victor Man.

D-șoara Petran cunoscută de o bună altistă, ce-ți cucerește inima prin vocea-i dulce și cânteculele interpretate cu mult sentiment, astădată s'a întrecut pe sine însăși.

Sfârșind cântările, publicul nu mai încetă cu ovațiunile și aplauzele.

S'a ivit apoi pe bină tinera d-șoară *Marioara Strâmbac* și declamând poezia „Pe lângă boi“ de G. Coșbuc, a secerat aplauze.

Vocea-i sonoră, apoi predarea cu deosebit sentiment a cucerit întreg publicul. Predarea a înălțat mult și frumosul-i costum românesc.

Apoi e urmat „Cântecul“ de Mendelsohn, cântat de corul tinerimei.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

D-șoara *Emilia Cutean* a executat la pian un numeros poutpouriu „Din vremuri“, compoziție proprie. A dat dovadă, că fără îndoială în dsa putem privi pe pianista de prima forță — de altmădă dsa a dat dovezi și de o bună violinistă.

Domnii *Aurel Iuga* și *Emil Chița* executând „Opus 60“, de Mazas s'au achitat pe deplin de rolul angajat.

Ajungând la p. 9 corul a cântat „*Sundbuciumul*“ de Simionescu, care la dorința publicului a trebuit repetat.

Tinerii noștri și de astă-dată s'au achitat aproape deplin și cu mare succes, cea-ce numai spre oarecând le poate servi.

Ca sfârșit al programului a urmat piesa teatrală „*Gelozie pentru gelozie*“, Comedie într'un act, localizată de Dr. Victor Onișor, adv.

Atât domnii *Matei Șirlinean* ca Negrescu, *Ioan Moldovan* ca Malin cât și d-șoara *Elena Monasterian* s'au produs foarte bine, dar mai cu samsa d-șoara *Cornelia Monda* ca Elvira a fost neîntrecută!

După acestea a urmat *salutul anului nou* ținut cu rară elocuență prin energicul protopop *Gerasim Domide*, care prin cuvinte alese mulțamește tinerimii, speranța și viitorul națiunii noastre.

La rămas bun dela anul vechi și salută anul nou.

Publicul sculându-se în picioare cu pocalele pline ciocnește dorindu-și unul ultuia an nou fericit.

În fine a urmat jocul mult așteptat, care a durat până dimineața.

Dintre participanții mi-au notat: Doamne: *Maria Dr. Ciuta, Crăciun, Cutean, Chitta, Cosma, Colceriu, Duca, Dărăban, Ana Dr. German, Guț, Camila Dr. Linul, Frieda Dr. Login, D-na Dr. Hanganuț (B. Prund.) vād. Valeria Man, Monasterian, Morariu, Maria Budușan, Miți Dr. Onișor, Maria Dr. Pop, Ana Dr. Pahone, vād. Silvia Dr. Pașcu, Poruț, vād. Reveca Pop, Popoviciu, Ida Pop, Roșu, Rus (Rebrișoara), Serban, vād. Strimbu, Sima, Eugenia Dr. Tripon, Maria Ungur, Vlaicu etc.*

Domnișoarele: *Cutean Mariți și Emilia, Colceriu Anuța, Cucu Ana, Domide Elena, Dologa Tiberia (B. Tiha), Filipan, Hanganuț-Geni și Elena (B. Frund), Monasterian Geni și Elenuța, Monda Cornelia și Lucreția, Petran Veturia, Pop Viorica și Mariți, Strimbu Mărioara, Scurtu Margareta, Șara Letiția și Sidonia, Vicaș Letiția, Vlaicu, Vaslichii, etc.*

Incheiu înșirarea damelor, cerându-mi seuzele, dela celea pe cari din nebagare de samă le-am uitat a le nota.

La casă au intrat 163 cor. din cari spesându-se 109 cor. 70 b. a rămas un venit curat de 54 c. 30 b. care sumă să va folosi pentru procurarea unui „*harmoniu*“ pe suma corului tinerimii române.

Suprasolviri sau primit dela: *Ioan Corbu 3 cor.; Dr. V. Onișor 2 cor. 60 bani, Theodor Crăciun 2 cor.: 40 bani vād. Valeria Man 2 cor.; 40 bani Iuliu Chitta 2 cor.; Dr. V. Pahone, Dr. G. Linul, Ales. Roșu, Dr. Ales. Pop și Theodor Guțiu, câte 1 cor. 60 b.; Dr. G. Tripon, Gerasim Domide, Dr. Ales. German și Ilie Scurtul câte 1 cor. 20 b.; I. Popoviciu, 1 cor.; Sima, 60 bani; I. Șerban, 60 b.; d-na Dr. Hanganuț, vād. Strimbu, Karácsonyi, Dr. Mircea, Ioan Morariu, Dărăban, Gally Lajos, Beșoan, Poruț Valer, Monda Simeon, G. Matei, Câmpăan, Greg. Răloiu, Nicolae Rus și Andrei Macaveiu, câte 40 fil.*

— tab. —

Morți subite din cauza frigului.

Frigul este un dușman care pândeste pe om pentru a-i face rău. Nu vom vorbi de diferitele răceli, guturaiuri, influențe, bronșite, pneumonii, etc., cari lovesc pe toți acei cari sunt chemați de a umbla pe afară pentru a-și câștiga pâinea lor de toate zilele.

Unele morți subite sunt de asemenea rezultatul frigului. E un efect al frigului de care trebuie să ne ferim. Și în această privință cred nimerit ca să descriu ce e o congestiune și să arăt

în mod sumar îngrijirile ce trebuie date celor loviți de congestie.

În principiu, prin congestie se înțelege o îngrămădire de sânge într'un organ sau într'o regiune oare care a corpului. Întărirea subită a unor organe e o congestie; roșeața care apare pe obrazul persoanelor fricoase sau rușioase e congestie; figura aprinsă a acelora cari au mâncat bine, e o congestie. Dar nu de aceste feluri de congestii e vorba. Noi voim să vorbim de congestia cerebrală care rezultă din schimbarea bruscă a temperaturii.

Fie care știe că sângele circulă în continuu în corpul omenească și că centrul aparatului circulator este inima, care are două funcțiuni; Cu ajutorul arterelor ea trimete sângele în toate părțile corpului și prin mijlocirea venelor recapătă sângele la loc după ce a fost modificat în plămâni și a fost făcut din nou bun pentru nutrirea organismului.

Așa că sângele neincetat face această mișcare circulatorie.

Dacă se întâmplă ca reîntorcerea sângelui la inimă să fie oprită dintr'o cauză oare care, atunci sângele vine mereu prin artere, sângele se îngrămădește prea mult într'un loc, și dacă locul unde s'a îngrămădit este creierul, atunci avem o congestie cerebrală. Această cantitate prea mare de sânge în cutia cranjenă, cutie cu pereții osoși cari nu se pot întinde, comprimă, apasă toate organele cari se află în această cutie, și în primul rind apasă pe creier. Creieru apăsător nu mai funcționează și cum creierul este acela care prezidează toate actele noastre, tot gândul nostru, atunci și mașina omenească se oprește, stă pe loc inertă: Viața dispăre sau e pe cale de a dispăre.

Cel care e lovit de acest accident cade trăs-nit de odată, amorțit se clatină, perde cunoștința; figura palidă întâi, se roșește și se umflă; nu răsună; acestei sunt simptomele congestiunii cerebrale.

Ce e făcut în atare cas?

Trimeteți după un medic și până să vie, nu pierdeți nici o minută ei ajutați ca creierul să scape de acel exces de sânge care l'a inundat.

Desfaceți gâtul, peptul bolnavului de cămașă de haine, ca să poată respira liber. Culcați bolnavul pe un pat, capul bolnavului să fie ridicat în sus și neacoperit. Puneți pe cap comprese cu apă foarte rece, schimbați compresele cât de des, ca răceala să fie în permanență aerul să circule prin odaie. Dacă cine-va dintre cei de față știe cum se lasă sânge, să o facă numai decât. Frecați puternic picioarele, coapsele bolnavului, tare de tot, ca să se coboare sângele din cap. Puneți cataplasme de muștar la pulpele picioarelor.

Dacă congestia n'a fost completă, bolnavul se resimte bine în urma acestui tratament; iar medicul venind va face restul. Nu eitați nici odată de a chema medicul. Congestia este în tot d'una un accident grav prin ea însăși și prin complicațiile ei.

Așa dar luați seama la frig, și să dorim ca iarna să nu fie prea aspră, să nu fie prea lungă, căci trebuie să ne gândim mereu la acei sărmani nenorociți cari tremură de frig, cari n'au lemne, cari pentru a câștiga o pâine stau ziua întreagă în frig și să ne gândim ca iarna să nu fie prea aspră, să nu fie prea lungă, căci trebuie să ne gândim că iarna lasă în urma sa un convoi întreg de boli, de nenorociri și de mizerii pe care cei cu mijloace, dacă ar avea inimă compătimitoare, ar putea oareși cum să le aline.

Greva generală în Germania.

De câteva zile a erupt în centrele miniere de cărbuni o grevă la care azi participă deja 200.000 de oameni.

Toți germanii sunt unanimi a recunoaște că aceasta e o calamitate națională.

Căci nu e chestiunea numai că producțiunea de cărbuni în Germania va scădea dar' că repercursiunea grevei va fi formidabil de dezastruoasă

asupra industriei germane, cum sunt a ferului, a mașinelor, a țesătoriilor, a miciei industrii chiar.

La 1889 când izbucnise asemenea o grevă mare în Germania, toate ramurile de industrie care se servă de cărbune, au avut a suferi mult. În schimb străinătatea a profitat poate prin faptul că s'a făcut apel la ea pentru cărbunii ce lipseau în Germania, poate că lucrătorii belgieni, francezi etc. găsiră un stimulent în atitudinea colegilor lor germani mobilizați pentru ameliorarea stărei lor materiale.

Se naște întrebarea însă, dacă străinătatea va fi ea în stare să satisfacă piața germană cu cărbuni d'ajuns? În cele 11 luni ale anului trecut, Germania a expediat în Belgia 18 milioane de hectolitri de cărbuni, în Austro-Ungaria 47 milioane, în Franța 11 milioane ear' în Holanda cât în Austro-Ungaria și Helveția a ars 10 milioane Hl. de cărbuni germani.

Acum vina de export tăindu-se străinătății, probabil că Holanda și Helveția se vor adresa la Franța și la Belgia, ear' aceste când nu vor avea nici ele d'ajuns, de sigur că se vor adresa Angliei. Dar' aceasta furnizează deja Germaniei pe fiecare an 60 de milioane de duble hectolitri de cărbuni, și cu toate acestea Germania tot suferă de lipsa de cărbuni. Dar' acum, când vor tăbări și celelalte state pe Anglia, și când o grevă poate să se declare dintr'un moment în altul în unele state din cele mai sus numite.

Situațiunea se anunță deci în condiții din cele mai grele pentru Europa centrală.

Revenind la greva uvrierilor germani, trebuie să recunoaștem că ea a fost provocată anume prin nerespectarea contractului existent între ei și capitaliști.

Minerii de cărbuni pretind ca au fost înșelați de patroni la facerea contractului în vigoare, și deci nu se țin legați prin el: patronii spun că le au făcut concesiuni însemnate, între altele le-au redus orele de muncă dela 10 la 9 ore.

Cu toate acestea uvrierii au somat brusc pe patroni să revizuiască acel contract, și văzând că răspunsul n'a sosit în 24 de ore, o imensă parte de mineri au încetat lucrările, felicități fiind pentru aceasta din toate țările industriale ale lumii întregi.

Situațiunea e foarte gravă căci, pe zi ce merge se înrăutățește. Împăratul Wilhelm e asemenea îngrijorat și a dat ordin ca să se constituie cât mai repede o comisiune pentru examinarea cererilor ambelor părți.

Până atunci pune în vederea patronilor consiliile care le-a dat capitaliștilor când cu greva din 1889 — ragându-i din nou să înlesnească lucrătorilor, mijloacele d'asf formula reclamațiunilor. „Societățile care aplică în minele lor o mare parte din supușii mei zice Împăratul Wilhelm II, au datoria să se gândească — după puterile lor — la bună starea uvrierilor.

Ambele clase, lucrătorii și capitaliștii pot fi siguri de bună voitoarea mea protecțiune.

Să vedem acum cum va împăca marele rege și capra și varza.

Din străinătate.

Crisă ministerială în Spania.

Madrid, 27 Ian. După cum anunță agenția „*Fabra*“ e crisă completă ministerială.

Madrid, 27 Ian. Regele în decursul zilei a ascultat mai mulți bărbați distinși și a încredințat cu formarea cabinetului pe Villaverde.

Combes.

Paris, 27 Ian. Grupul stâng democrat al senatului, azi și-a reînnoit presidiul și a ales de president pe Combes.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul higienef.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de fălci. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu cement, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice curat. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de executii de cauciuc. Dinți și dantură întreagă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

Războiul ruso-japonez.

Berlin, 27 Ian. Diplomații de aici au primit știrea telegrafică, că armata din Mandciuria, care se află sub comanda lui Grippenberg a suferit o bătaie mare.

Londra, 27 Ianuarie. Din Tokio se aduce știrea că într-o mare luptă Kurotky a bătut armata lui Grippenberg.

Berlin, 26 Ianuarie. După raportul ziarului Rattowitzer Zeitung în Zitrmiez (Polonia-rusă) toți rezerviștii, cari erau trimiși în Mandciuria cu un tren militar, au părăsit trenul. Soldații au luat cu sine armele și uniforma.

Londra, 27 Ian. Agenția Reuter vestește din Tokio cu data de sus: Japonezii aseară au prins vaporul maghiar Burma, care era încărcat cu cărbuni și plecase din Cardiff spre Vladivostok.

Londra, 27 Ian. Agenției Reuter îi telegrafează corespondentul din cartierul general al lui Kurotky prin Fuzanor în 26 Ian. următoarele:

Din spre apus *toată noaptea s'au auzit detunături de tunuri.* Așa se vede că o **luptă mare s'a născut.** Știrile sosite aici spun că Rușii au trecut peste Hunho, înconjurând aripa stângă a armatei japoneze. Trupele japoneze au început să atace.

Declarație!

Ni se cere să publicăm următoarele:

„On. Redacție! — După ce zilnic primesc întrebări referitoare la cele publicate despre mine „*La răboj*“ în Nrul 3 al „*Tribunei*“, și la care acuză nebazată am răspuns deja în Nrul 6, Vă rog să dați loc și următoarelor întregiri, ca să se știe că: **nu e adevărat** că am mers la Budapesta cu deputația ungurească, pentru oferirea candidaturii lui *Vörös László*, căci eu am plecat din Arad *Sâmbătă* seara pe clasa III pe când deputația a plecat *Duminecă* cu tren extra. În Budapesta **n'am** fost cu deputația nici la *Vörös László*, nici la contele Tisza István pe unde am înțeles că a colindat acea deputație. Cine a fost cu ei, ori i-a văzut pe unde colindă, să-și sară ochii.

„Fac această nouă declarație, pentru ca să știe și „*un alegător din cercul Moravița*“, carele în Nrul 5 (2 de Duminecă) încă să acată de mine, măcar s'ar putea acăța și de lucruri mai mari!

Arad, 27 Ian. n. 1905.

Nicolae Ștefu

Publicăm cu plăcere șirele de mai sus, căci noi nici odată nu ne-am îndoit de dragostea de ne-am a vrednicului învățator și colaborator dela început al ziarului nostru. Cele publicate de noi s'au strecurat necontrolate, venite de altfel dela un distins amic, care a fost și el indus în eroare.

Grăbiți cu abonamentul!

Cei ce nu și-a reînnoit încă abonamentul se grăbească a-l trimite zilele acestea, căci administrația sistează peste câte-va zile trimiterea foil, celor ce n-au plătit.

AVIS!

Să cauta maeștrii români!

Un rotar Român,

Un corrigar Român,

Un barbier de Român,

află clientelă sigură în

Brad.

Bradul e un oraș vioi în grabnică creștere. Avem o inteligență însemnată română în Brad și jur cam 30.000 de suflete. Acești trei maeștrii harnicii Români vor afla deci un mănăstir teren de trai și învațare. Informațiuni la Redacțiune.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 28 Ianuarie n. 1905.

— **Starea sanitară a arhiducelui Iosif.** Starea sanitară a arhiducelui Iosif s'a îmbunătățit într'alăta, încât medicii au încetat de a mai da buletine. Ultimul buletin e următorul:

„Noaptea a fost bună, somnul liniștit. Convalescența fiind stabilă, buletinele medicale vor înceta cu ziua de azi.”

Dr. Kiszelyák.

— **Conferință.** Duminecă în 22 l. c. la oara 6 sara în localul reuniunii meseriașilor români din Bistrița, s'a ținut prima conferință vorbind cu multă cunoștință harnicul avocat Dr. Onișor. Tema ș-a ales-o „Despre puterile din stat“, în care prin multe exemple, și deși grea de explicat, a reușit a lărgi pe deplin cunoștințele ascultătorilor. A vorbit despre toate organele de stat, începând dela cel din urmă slusbaș până la casa deputaților și a magnaților. A explicat modul de alegere de deputați.

Conferința a fost cu drag ascultată, iar la sfârșit din partea participanților i-s'au făcut meritat ovațiuni conferențiarului.

La conferență a luat parte inteligența, meseriași și economi.

Dlul Onișor aceasta faptă servească-și spre laudă.

În Dumineca viitoare adevă în 29 l. c. la 5 ore p. m. va conferența Dr. Gavril Tripon adv. Numai înainte, bravi români!!

tab.

— **Printul Ferdinand în Berlin.** Din Sofia se anunță că regele Ferdinand a plecat alaltăieri la Berlin, pentru a vizita pe împăratul Wilhelm. În suita regelui nu sunt miniștrii, numai șeful cancelariei de curte este cu dînsul. E incontestabil că vizita aceasta are mare însemnatate politică.

— **Aniversarea morții lui Rudolf.** Din Viena s'a anunță: La a 16-a aniversare a morții lui Rudolf, moștenitorul de tron, la ordinul M. Sale se vor ținea serviciile începând de dimineața dela 8 ore până la orele 12. Intre aceia cari vor depune coroane pe coșciugul lui Rudolf este și împăratul Germaniei Wilhelm II.

— **Principele Albert al Prusiei, regent al Brunswickului, e proprietarul unui domeniu în apropiere de Kamenz, în Saxonia.**

Consiliul departamentului hotărîse ca printul să contribuie la cheltuielile de întreținere a școlii catolice pe care o frecventează numeroșii copii din fermele printului.

Suma nu era așa de mare, dar printul a refuzat sub cuvânt că până acum a fost exceptat de aceste noi contribuțiuni. Se adresă autorităților administrative cari respinseră protestarea sa.

— **Greva lucrătorilor dela trenurile italiene.** Ziarul „Stampa“ din Turin aduce știrea că muncitorii trenurilor italiene se pregătesc la o grevă generală, pentru-că guvernul încă tot întârzie cu răspunsul la memorandumul ce l-au înaintat.

— Poetul Gabriele d'Annunzio făcând cu amicii săi, în grădina sa, o partidă de bulgări de zăpadă, a fost lovit la ochiul drept.

Un oculist chemat în grabă, a constatat o leziune din fericire puțin gravă.

Cu toate astea îl a prescriș un repaos absolut.

— **Expoziția din 1906 în România.** Expoziția care se va organiza cu prilejul împlinirii a 40 de ani de domnie ai M. S. Regelui Carol I va avea loc în primăvara anului 1906.

Va fi o expoziție retrospectivă și în același timp o expoziție, care să învedereze progresele realizate în acești 40 de ani de domnie.

— **Foc la băile Borsec.** Se anunță din Reghimul-săsesc că edificiul baiei calde care a fost nu de mult reînnoită a ars de tot. Cum s'a escat, locul nu se știe.

— **Fiul împăratului Germaniei.** Boala principelui Eitel Frideric a consternat curtea din Berlin. Numai în zilele trecute îl avansase la gradul de căpitan. Se telegrafează din Berlin că visitele regale în Berlin se vor amâna. Prințul de Austria și Ferdinand prințul Bulgariei sunt deja pe drum spre Berlin. Ambasadorul Germaniei din Paris, a primit îndrumare dela principele de Austria să-și amâne visita pe mai târziu. Pe prințul Ferdinand l'a ajuns pe drum telegrama curții din Berlin în care era rugat să-și întrerupă călătoria.

Pe principele de Austria era să-l primească la gară principele Eitel Frideric în fruntea gardei de onoare. Prințul Bulgariei are intenția să se logodească cu o princesă germană și de aceea vrea să viziteze pe împăratul Germaniei, cu care dela înmormântarea din Coburg e în relații amicale.

— **O asasină protegiată de public.** Nici odată n'a fost înconjurat cu atâta simpatie un criminal, cum e acum Maria Roge din America, care și-a asasinat bărbatul. Opinia publică e de părere că sârmana femeie a comis asasinatul sililit fiind de împrejurări. Tinăra criminală e arestată în temnița din Vermont, și în săptămâna viitoare va fi decapitată. Soartea vitregă a Mariei Roge îndreptățește simpatia publicului. În etate de 15 ani, părinții au sililit-o să se mărite după un om bătrân, care a tratat-o cu cruzime. Ani de zile a suferit cu răbdare martiriul.

În etate de 18 ani și-a întâlnit idealul, în persoana unui bărbat tânăr și atunci a voit să divorțeze. Bărbatul ei însă nu s'a învoit la divorț, ci a tratat-o și mai brutal. Atunci în disperare s'a hotărît să-l omoare ca să scape de chinuri. De aici se înțelege, că publicul e cu atâta compătimire față de sârmana nenorocită. Foile de acolo scriu că damele din societatea bună îi trimis zilnic flori și cadouri în temnița. Multe cereri de grațiere cu subscrieri s'au înaintat, dar tribunalul le-a respins. Publicul își dă toate silințele să o scape dela moarte.

— **Viscol omoritor.** Se telegrafează din New-York: Viscolul din zilele trecute a pricinuit pagube mai mari ca'n 1888. Trenul Cleveland-Cincinnati, a derailat și 15 pasageri s'au rănit. Trenul electric din Broadway și-a întrerupt circulația. Circulația în porturi și pe străzi asemenea e întreruptă. Peste 100 de oameni au fost duși cu pat portativ de pe străzi. Din toate părțile țării sosesc știri de catastrofe pe liniile ferate. Din cauză că e întrerupt și firul telegrafic, lipsesc detaliurile. Frankfurter Zeitung din New-York primește știrea: Viscolul a dărâmat alaltăieri un perete al fabricii de spirt Ripsbag în care a izbucnit foc. Peretele a îngropat în ruine 12 pompieri.

Felurimi.

Origina cuvântului America. Cum și de cine lumea nouă, descoperită de Cristofor Columb, a fost botezată cu numele călătoriei florentin Amerigo Vespucci?

În acest scop s'au făcut de curând savante cercetări, în această chestiune.

S'a descoperit că prima lucrare unde figurează numele de „America“ este Cosmografia Introductio, publicată la Stint-Dié, în Vosgi, la 1507, de geograful german Martin Waldseemüller. Acesta explică de altfel că al patrulea continent fiind descoperit de „Amerigum Vesputium“, nu vede nici un motiv ca să nu dea acestui pământ de Amerigo sau mai bine femeni-nul Americ — căci Europa și Asia au primit de asemenea nume temenine.

Hărțile care întovărășesc lucrarea lui Waldseemüller poartă de asemenea numele de America. Acest nume nu se aplică pe atunci decât pe parte cunoscută din coastele Americii de Sud, care se credeau că sunt despărțite de pământurile situate mai la nord, printr'un braț de mare; cât despre aceste din urmă ținuturi se continua să se creadă, cum credea de altfel și Cristof Columb însuși, că nu erau altceva decât extremitatea continentului asiatic. De aci vine și numele de Indii occidentale, ce s'a dat multă vreme acestor ținuturi.

Tocmai mai târziu, geograful german și-a recunoscut greșeala. Publică un nou atlas în care cuvântul „America“ era înlocuit prin cel de „Brasilia“ pe teritoriile aparținând Americii de Sud. Aceste noi cărți aveau și legendă, unde se putea citi: „Aceste țări au fost descoperite în mai multe călătorii, pe la anul Domnului 1492, de navigatorii spanioli și portugezi. Comandanții expedițiilor au primul: genovezul Cristof Columb, al doilea Pierre Aliares Cabral, și al treilea Albericus Vespucci“.

Era însă prea târziu. Harta din 1507, trasă în o mie de exemplare, era prea răspândită și numele de America adoptat pretutindeni și definitiv.

Femeile engleze în funcțiuni publice. Din o statistică englezească extragem următoarele date interesante, cu privire la funcțiunile publice, în care se află număroase femei engleze:

În Anglia fac practică 212 femei medice, 140 dentiste și 3 femei, care ocupă funcțiunea de medici de vite. Cu funcțiunea de executori la tribunale și judecătorii se îndeletnicesc 385 femei. 1219 dame se ocupă cu literatura scriind romane, nuvele, poezii, etc., dintre care 23 se bucură de un renume oare-care literar. 3699 dame se ocupă cu pictura, între care 212 femei, care sunt artiste în vopsirea și colorarea odăilor și a firmelor de prăvălii, 2280 fete și femei se ocupă cu rolul de a sta „model“, 78.000 sunt îngrijitoare de bolnavi, 55.784 femei sunt angajate ca funcționari în diferite biurouri. Urmează apoi 382 „Comis voiajeuri“ de gen feminin, între care 94 femei care călătoresc din oraș în oraș în afaceri de vin (!), 68 zarafi femei, 266 cantoniere la căile ferate, 219 ciocli, 8 vizitii femei de omnibusuri și 660 vizitii la alte trăsuri și căruțe. În fine 54 hornari, 4 căldărărese, 7 ferari de arme, 316 fauri și covaici, 440 băieșe, 3 măcelari și 1317 dogărițe. În statistică nu sunt introduse miile de lucrătoare în fabrici.

Bibliografie.

A apărut și află de vânzare la instit. grafic „Minerva“ București: „Frumos“ de Const. Hodoș Lei 1-50.

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. r. Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buceasa schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 leri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, 1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 1 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul archidiecesei de A.-Iulia Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Blaj 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Roagiului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 51 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 leri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească*, Di-Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul se- se banii înainte, — ori contra rambursă.

— Atragem atențiunea asupra anunțului a lui *Altman Ede.*

— Atragem atențiunea on. public asupra anunțului lui *Igaz Sándor.*

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor-proprietar: George Nichin.

INSERTIUNI SI RECLAME.

— Înainte de a Vă procura cadourile de Anul nou, faceți încercare la cunoscutul juvalier de bun renume *Kun József*, unde pe lângă prețuri estrom de moderate aflați un foarte bogat magazin de tot felul de juvare, brilante și diamante, ciasornice de Svițera Precision și argintării de lux. Obiectele de aur sunt pregătiri proprii și astfel în preț cu mult mai ieftine, iar în privința executării întrec pe cele din străinătate. Atelier și prăvălie Piața Andrassy Nr. 17. Palatul Reinhart. Magazin mare de ochelari.

469

SERVICIU PROMPT ȘI ATENT.

Azi și în toate zilele
in
„CAFENEAUA FIUME“
seara musică.

DEȘCHIS PÂNĂ DIMINEAȚA.

444

Furnizez scosă:

Cărbuni de peatră de Salgó-Tarján pentru 1 fl. 70 cr.

Cărbuni de lemn de fag pentru 2 fl. 20 cr.

Lemne de foc mărunțite pentru 1 fl. Câte o sută chilograme.

Comandele sunt a se adresa lui:

ALTMANN EDE

— neguțator de specialități. —

Arad, Str. Wesselényi Nr. 48.

Telefon Nr. 46.

La cumpărare de 500 kgr. ofert special.

CIOBAN TEODOR

măstru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primum tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primum construirei de planuri, faceți de buget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN TEODOR.

Prea stimat Public!

Imi permit a Va atrage binevoitoarea atentie asupra

localului meu de delicatesses

ce se va deschide la 10 Ianuar, unde-mi voi valida bogatele experienta castigate ca șef de culina în Budapesta, Viena, Belgrad etc.

Locul meu, va fi provăzut cu delicatessuri indigene și din străinătate precum și cu mâncări reci proprii, de toată soiurile.

În alt apartament al locului este culina caldă, de unde la comandă transportez cele mai fine mâncări și la locuință.

Tot felul de Dejeuneert, Dineuri, Jour, Soirée, Bonfiet și alte comande execut prompt și cu eleganță.

Deiszler József

Comersant de delicatessuri, elevul bucătarului de odinioară alui Póhi Károly.

Arad, Piața Libertății Nr. 20.

(Palatul Nádasdy)

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrassy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrag și Meiding de primul rang Mașine (sparerli) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, delapuri pentru ghiață.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători: Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra nenorosporei pe lângă o garanță de 10 ani, Instrumente de verit etc.

Foarfece engleze, Solingene veritabile, penținuri și briciuri.

Deposit esclusiv „AHOI“

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuesc pentru prețurile ieftine de zi.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Nr. Telefonului 63.

Cărbuni de peatră de Petroșeni pentru Salon.

Briquette de cărbuni rotunzi de Tatra.

Briquette de cărbuni

„I L S E“

de Prusia

448

cel mai ideal material de încălzit.

Se capătă pentru prețurile cele mai culate cu transport la

ROTH JÓZSEF

— întreprindere de transport de mobile. —

ARAD, Eötvös-utca 3. sz.

Igaz Sándor

ciasornicor și giuvaergiu.

— ARAD, Piața Libertății —

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint calcat cu apă p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Să păgubește pe sine însuși, cel ce nu-și restabilește via cu viță

dela prima cultură de viță în Tîrnava

Proprietar: Caspari Frigyes Medlaș, Ardeal.
Vița a fost udată zilnic în decursul secolului din vara trecută, cu 2 milioane litre de apă, prin ce mlădițele s'au dezvoltat în mod ideal. — Catalog ilustrat gratuit. 415

In Beraria orașanească

(EDIFICIUL TEATRULUI)

Încăpând dela anul nou se va găsi în permanență

„Bere regală“

fabricația primii berării pe acți ungară de Steinbruch, zilnic se dă cep la butoi proaspăt un pocal 20 fil.
o halbă 30 fil.

Bucătărie excelentă ungurească, gustare, prânz și cina cu măsurit bogat. — Vinuri bune de deal. — Serviciu prompt.

Îmi dau toate silințele, ca oneratul public în restaurantul meu prin asigurarea că va fi servit prompt și cu mâncări bune.

Cu deosebită stimă

Kánya Géza,
restaurator.

Magazin de mărfuri industriale de Transilvania și Bacter.

— Reich B. Károly și fiul C.-in —

recomandă

lîntoluri de pat, ponevi de cal
ponevi de Brașov de pâr lung.

Prețuri solide.

Produse speciale:

Sfori pentru economie, sfori pentru piute și de transmisie, sfori pentru întinsul hainelor, tot felul de ațe.

— Impletituri de pâr de cal. —

Magazin de fabrică de pânze, de cânepă, saci pentru grâu, ponevi impermeabile și saci de pânză de catart.

Cu stimă:

Reich B. Károly și fiul C.-in

Magazin de mărfuri industriale de Transilvania și Bacter.

Piața Andrásy 6 Casa Verbos.

Numai pe scurt timp!

Noutăți de senzație!

Am onorare a înștiința pe onoratul public, că pe bulevardul Principele Josif (József főherceg ut) Nr. 11

Am aranjat un atelier electric de fotografie pe hârtie

În care în decurs de 5 minute fac o fotografie admirabilă pe hârtie, pe care onor. public o poate lua imediat, cu prețuri fabuloase de estime:

1 fotografie vizit până la trei persoane 25 cr. (50 fil.)

1 grupă cabinet 50 cr. (1 cor.)

3 cărți postale cu fotografia 1 cor.

Solicitând vizitarea onor. public

Rămân cu deosebită stimă

Kohn Lajos

fotograf.

473

Au sosit mărfuri de earnă!

Am onorare a recomanda p. t. public mag. zîmul meu de tot felul de corapi de vară, de manusi prodate, de mătasă și de piele, de cămăși Jager și de pantaloni, de giamațane de casă, jucării pentru copii, precum și asortimentul meu bogat în bumbac, brodarit și pantilci și tot felul de mărfuri de Norimberga și manufactură. Tot odată recomand în binevoitoarea atențiunea p. t. public casa mea de brodatul ciorapilor, care există deja de mai mulți ani pe strada Forray, unde se confecționează cel mai culant și elegant, și se execută prompt. — Rugând sprijinul on. public

426

rămân cu deosebită stimă:

Szállassy Aladár.

— Se primesc comenzi din provincie. —

Máringner József

a deschis pe strada Boczko Nr. 2

o prăvălie pentru croitorie de domni

aranjată conform cerințelor moderne, unde se află tot felul de postavuri indigene și din străinătate pentru haine, și se confecționează tot felul de haine și uniforme după măsură.

Cu deosebită stimă:

Máringner József

croitor de haine și uniforme. — Strada Boczkó Nr. 2.

VARGA JÁNOS

atelier de tapiserie și infrumșetare

Arad, Strada Zrinyi Nr. 2 (Casa Sebessi).

Recomandă magazinul sau bogat asortat cu medele de garnituri de salon, de odăi pentru bărbați, precum și de otomane pentru dormitorii și refectorii.

BUDGETE și PLANURI

417

dela cele mai simple până la cele mai corăspunzătoare gratuit.

REPARĂRI și TRANSFORMĂRI

după stil modern în loc și în provincie.

Obducere de biliarde pentru prețurile cele mai culante.

FISCHER KÁROLY

fabricator de pânze pe drot, de impletituri de drot, site și de funduri de drot de oțel pentru paturi.

ARAD, József főherceg-ut 8. szám.

Recomandă diferitele sale fabricate de pânză de drot (cupru (aramă), fer și de pânză de drot suflat cu ținc, care se află în deposit) mai ales pentru mori, fabrici și pentru scopuri economice, recomand de asemenea sitele pentru răturile ventilatoare Bacher.

Pregătesc impletituri de drot pentru îngrădit grădini, fermeuri, curți pentru găini și păcuri de sălbătăciuni, construcții de ciment (potreacuri) de ales petricele, nisip și carbuni de paturi pentru scopuri de zidire, de mine, de grădănit, grilaje pentru ferestre la pivnițe și magazine, receptori de schintei pentru coșuri la locomotive și de fabrică.

Funduri de drot de oțel pentru paturi, care pentru putința de a se ținea curate sunt foarte recomandabile. Diferite site de pâr, fer, cupru (aramă) și mătăsuri pentru tabac și site pentru cernut, precum și tot felul de obiecte neînșirate aici se pregătesc și construiesc în țara cea mai bună pentru prețuri moderate.